

ontològica en concebre-la com la separació real entre dues coses diverses.

Sóc conscient que els diagnòstics de manual mai no acaben d'encaixar prou bé amb la malaltia concreta del pacient, però també crec que les tesis heideggerianes poden ajudar a comprendre quins són els eixos especulatiu que travessen l'obra egidiana i quins són els problemes que deixarà oberts per a la posteritat; uns problemes que, des d'aleshores, la metafísica no deixarà mai d'abordar.

Jèssica JAQUES PI, *Kant i la construcció funcional de la metafísica com a ciència. Prolegòmens a una gnoseologia crítica del judici de gust*. Tesis doctoral dirigida pel Dr. Josep Montserrat Torrents dels Prats i llegida a la Universitat Autònoma de Barcelona el 16 de novembre de 1998.

Aquest és un estudi sobre la metafísica kantiana que s'exposa en els textos següents: els *Prolegòmens*, les dues primeres edicions de la *Crítica de la raó pura* i les dues introduccions a la *Crítica del Judici*, textos que són els designats conjuntament sota el nom de *críticisme*. La intenció és el seguiment de l'abast i la significació de la noció de *metafísica com a ciència*, que és considerada com el punt fonamental del bastiment d'uns *prolegòmens a una gnoseologia crítica del judici de gust*.

L'enfocament hermenèutic de l'estudi es declara proper al neokantisme marburguès, i, més concretament, al neokantisme de Cassirer.

Les tesis que es defensen es poden sintetitzar en els següents apartats:

1. Per al críticisme, la metafísica és possible *com a ciència*.

2. La preocupació màxima del críticisme és la comunicabilitat universal dels judicis metafísics i, amb ella, la comunicació humana en general.

3. El críticisme es fa entenedor quan és considerat com una filosofia del llenguatge metafísic.

4. El críticisme es fa entenedor quan és considerat com un metallenguatge respecte d'un judici d'experiència, que es proposa com a referent lingüístic.

5. El críticisme es fa entenedor quan és considerat com una filosofia escèptica, que no es deixa encabir sota les designacions d'*idealisme* o de *realisme*, de *racionalisme* o d'*empirisme*.

6. La revolució que suposa el críticisme respecte de la història de la filosofia occidental és una revolució que cal referir exclusivament a la metafísica, i, més concretament, al mètode de fer metafísica.

7. La revolució que suposa el críticisme en la història de la filosofia occidental rau en la substitució sistemàtica del paradigma substancial pel paradigma relacional, que es pot circumscriure al paradigma *funcional*. Cal entendre la *funció* com un tipus específic de relació.

8. L'aplicació del paradigma *funcional* en el seguiment analític de la construcció del sistema de la *metafísica com a ciència* permet d'esbrinar quines són les regles de comunicabilitat dels judicis d'experiència que s'hi estableixen.

9. La màxima responsabilitat crítica en el seguiment analític de la construcció funcional de la *metafísica com a ciència* descansa en el Judici reflexionant i en la imaginació productiva.

10. La defensa de les tesis 1-9 fa avinent l'ordre de la lectura següent: 1r. Les «introduccions» a la *Crítica del Judici*. 2n. El «Pròleg» a la segona edició de la *Crítica de la raó pura*. 3r. Els *Prolegòmens a tota metafísica futura que podrà presentar-se com a ciència*. 4t. La resta de la *Crítica de la raó pura*.

L'acostament als textos és del tipus *problematicosistemàtic*. Aquest acostament consisteix en la inquisició sobre el problema fonamental que els textos plantegen; un cop destriat, els textos s'interpreten sistemàticament amb la intenció de reconstruir el procés de solució al problema plantejat. S'admet sense cap reserva que tant la definició de la problemàtica com la reconstrucció de la solució comporten grans dosis de subjectivitat; de fet, el tema de la intervenció de la subjectivitat en la construcció d'una teoria (sigui metafísica, sigui hermenèutica sobre uns textos metafísics) esdevé una de les preocupacions fonamentals de la tesi, que també es preocuparà per la necessitat de diàleg que aquesta inter-

veñció requereix. Tres són els problemes que es plantegen davant dels textos triats i que s'intenta resoldre sistemàticament.

1. Per què Kant té la dèria de parlar de la *metafísica com a ciència*? És això degut al fet que creu efectivament que és possible una *metafísica com a ciència*? Pot ser la metafísica kantiana presentada *com a ciència*?

2. La *Crítica del Judici estètic* no aprofita els guanys gnoseològics oferts per la *Crítica de la raó pura*, pels *Prolegòmens* i per les Introduccions a la *Crítica del Judici*. Seria possible bastir una *gnoseologia crítica del judici de gust*?

3. És possible relacionar les preguntes del grup 1 amb les del grup 2?

La qüestió metodològica esdevé un dels punts de reflexió principals de l'estudi, que defensa el «mètode de l'espiral textual» per al tractament de la problemàtica constatada suara. Aquest mètode es podria resumir en l'expressió «primer el text, després el text i, per acabar, el text», sempre i quan aquesta expressió quedés deslliurada d'una pretensió d'objectivitat fora mida; la consideració de la subjectivitat de la persona que interpreta el text hi juga un paper fonamental. S'estima que és precisament la subjectivitat la que inicia el procés, triant uns textos i no pas uns altres, i traduint-los d'una manera i no pas d'una altra. Donada la importància que adquireix la traducció dels textos en el mètode, s'ofereix un «Apèndix» amb els textos originals de Kant i de Cassirer i la traducció proposada per l'autora.

Un cop triats i traduïts els textos, es llegeixen i es rellegeixen amb un treball pacient sobre els termes més importants, fins a poder establir uns enunciats hermeneùtics de tres tipus: els enunciats *llevats* dels textos, els enunciats *suggerits* pels textos (que correspondrien als implícits; hi intervé aquí la subjectivitat, que jutja segons diversos graus d'apreciació els diversos estrats de diposició de les idees implícites a un text) i els enunciats *inspirats* pels textos (que correspondrien als principis explicatius que depenen específicament de la subjectivitat). En aquest procés pot esdevenir necessària la creació o diposició de termes que no estan

presents. Serà, altra vegada, la subjectivitat la que decideix quins d'aquests enunciats pesaran més en la interpretació final, és a dir, quins dels enunciats actuaran com a determinants respecte dels altres. Una vegada establerta la jerarquia entre els enunciats, cal tornar al text per comprovar «si funciona», és a dir, si el text «és explicable» a través d'aquests enunciats. Comprovada l'eficacitat dels enunciats, la intèrpret pot esgrimir una explicació global del text, en la qual la subjectivitat intervindrà en aspectes tan diversos com l'estil expositiu o bé com la tria dels aspectes que no s'han pres en consideració en els enunciats però que han de ser tinguts en compte. Aleshores cal tornar al text i comprovar, novament, si el nivell hermeneùtic assolit «funciona», és a dir, si és explicatiu. Aquest és precisament el resultat que es pretén: que la interpretació construïda en la més estricta correlació entre la subjectivitat i el text sigui el màxim d'explicativa possible, és a dir, que ofereixi un sistema *versemblant i coherent*. El mètode comença amb els *problemes* i acaba amb el *sistema*, responenent a l'actitud *problematicosistemàtica* designada més amunt. D'altra banda, la presència constructiva de la subjectivitat i que els criteris de validesa siguin la *versemblança* i la *coherència* són dos factors que conviden a la continuació dels redols de l'espiral amb la incorporació de subjectivitats diferents, és a dir, són dos factors que conviden al diàleg.

Aquest mètode utilitza en totes les seves aplicacions l'eina del principi lògic de la correlació de conceptes, i, respecte al bastiment del sistema de la *metafísica com a ciència*, utilitza l'eina de l'aplicació de la dinàmica de la funció matemàtica.

Aquesta tesi té continuïtat amb l'estudi que l'autora està desenvolupant en aquests moments, que tracta sobre la gnoseologia crítica del judici de gust.